

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра кримінального права та кримінології

ЛЕКЦІЯ (2 ГОДИНИ)

**Тема 2: ЗЛОЧИНИ ПРОТИ
ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- *Базова:*
- 1. Кримінальний кодекс України: станом на 15 лютого 2016 року. – Х.: Право, 2016. – 266 с.
- 2. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / За ред.. А.С. Беніцького, В.С. Гуславськорго та ін. – К.: Істина, 2011. – 1112 с.
- 4. Кримінальне право України : Загальна частина [Текст] : підручник / [Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.]. ; [за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація]. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2010 – 456 с.
- 5. Кримінальне право України. Державний іспит: навчальний посібник /В.Я. Конопельський, О.І. Плужнік - Вид.: ОДУВС, 2009. – 229 с.
- 6. Кримінальне право України: Особлива частина [Текст] : підручник / [Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.] ; [за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація]. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2010 – 608 с.
- 7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 4-те вид., переробл. та доповн. / За ред. М.І.Мельника, М.І.Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2008. – 1184 с.

-
- Постанови Пленуму Верховного Суду України із загальних питань судової діяльності та в кримінальних справах [Текст] / [упоряд. В. В. Рожнова, А. С. Сизоненко, Л. Д. Удалова]. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2010. – 456 с.
 - 9. Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах (2002-2012).- [Електронний ресурс].-Режим доступу до постанов: <http://www.scourt.gov.ua>
 - *Допоміжна.*
 - 10. Рябчук В.Н. Государственная измена и шпионаж: уголовно-правовое и криминологическое исследование.- СПб: Издательство А. Асланова «Юридический центр Пресс», 2007. – 1102 с.
 - 11. Коржанський М.Й. Кваліфікація злочинів : Навч. посібник . – Вид.2-ге. – К.: Атіка, 2002. – 640 с.
 - 12. Навроцький В.О. Теоретичні проблеми кримінально-правової кваліфікації. – В.О. Навроцький. – К.: Атіка, 1999. – 418 с.

ПЛАН

1. Поняття та система злочинів проти основ національної безпеки України.

2. Окремі злочини проти основ національної безпеки

**1. Поняття та система
злочинів проти основ
національної безпеки
України (розділ 1
Особливої частини).**

- ст.109 «Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади»;
- - ст.110 «Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України»;
- - ст.110-2 «Фінансування дій, вчинених с метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України»;
- - ст.111 «Державна зрада»;
- - ст.112 «Посягання на життя державного чи громадського діяча»;
- - ст.113 «Диверсія»;
- - ст.114 «Шпигунство»;
- - ст.114-1 «Перешкоджання законній діяльності Збройних сил України та інших військових формувань».

Види злочинів Розділу I КК

Родовим об'єктом посягань є основи національної безпеки України.

Відповідно до закону України « Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 р. **національна безпека** визначається як захищеність **життєве важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави**, за якої забезпечується розвиток суспільства, своєчасне виявлення і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам.

Види діяльності, що можуть спричинити шкоду різним сферам, які є складовою національної безпеки України:

У сфері державної безпеки:

-розвідувально-підривна діяльність іноземних спеціальних служб;

-загроза посягань на державний суверенітет, територіальну цілісність, економічний, науково-технічний і оборонний потенціал України, права і свободи громадян;

-загроза використання з терористичною метою ядерних та інших об'єктів на території України;

-прояви сепаратизму в окремих регіонах України.

Види злочинної діяльності

У зовнішньополітичній сфері:

- посягання на державний суверенітет України та її територіальну цілісність

У внутрішньополітичній сфері:

- загрози конституційному устрою;
- можливість конфліктів у сфері міжетнічних і міжконфесійних відносин;
- прояви сепаратизму.

Види злочинної діяльності

У науково-технологічній сфері:

- незахищеність внутрішнього ринку високотехнологічної продукції від іноземної технічної і технологічної експансії;
- відтік учених, фахівців, кваліфікованої робочої сили за межі України

В екологічній сфері:

- ризики виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характерів;
- погіршення екологічного стану водних басейнів;
- небезпека техногенного, у тому числі ядерного та біологічного, тероризму

Види злочинної діяльності

В інформаційній сфері:

- розголошення інформації, яка становить державну й іншу передбачену законом таємницю;
- намагання маніпулювати суспільною свідомістю, зокрема, шляхом поширення недостовірної або упередженої інформації

Система розподілу злочинів Розділу I на групи:

1) *Проти основ національної безпеки у сфері державної безпеки* – практично усі склади злочинів, передбачені даним розділом.

2) Проти основ національної безпеки у зовнішній та внутрішній політичних сферах:

- - ст.109 КК (дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади);
- - ст.110 КК (посягання на територіальну цілісність і недоторканість України);
- - ст.110-2 КК (фінансування дій, вчинених с метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України) ця стаття є новою та доповнена 19.06.2014 р.;
- - ст.112 КК (посягання на життя державного чи громадського діяча).

3). Проти основ національної безпеки у воєнній, інформаційній, економічній і науково-технологічній сферах:

- - ст.111 КК (державна зрада);
- - ст.114 КК (шпигунство)
- - ст.114-1 КК (перешкоджання законній діяльності Збройних сил України та інших військових формувань) ця стаття є новою та доповнена 08.04.2014 р.;

4). Проти основ національної безпеки у екологічній сфері:

- - ст.113 КК (диверсія).

Злочини проти основ національної безпеки України -

- це передбачені кримінальним законом умисні суспільно небезпечні діяння (дія або бездіяльність), що посягають на конституційний лад, державну безпеку, суверенітет, територіальну недоторканність, обороноздатність, політичні, економічні та інформаційні засади Української держави, спрямовані на їх знищення та ослаблення.**

ОБ'ЄКТ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

□ Родовим об'єктом - є національна безпека України в різних її сферах. Це суспільні відносини, що забезпечують власне існування України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави (ст. 1 КУ).

□ Основний безпосередній об'єкт кожного окремого злочину – національна (чи державна) безпека в тих чи інших її сферах.

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

- Для правильної кваліфікації деяких злочинів проти основ національної безпеки України особливе значення має предмет злочину.
- Наприклад, **предметом** шпигунства (ст.114 КК) є відомості, що становлять державну таємницю.
- **Час і обстановка** вчинення злочину є обов'язковими ознаками лише складів злочину, передбачених ст.ст. 111 та 114-1 КК:
 - одна із форм державної зради – перехід на бік ворога у воєнний час або в бойовій обстановці;
 - перешкодження законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань може бути вчинений в

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

- ▣ **Суб'єктами** злочинів проти основ національної безпеки України можуть бути фізичні осудні особи, що досягли 16-річного віку.
- ▣ Крім посягання на життя державного або громадського діяча (ст. 112) та диверсії (ст. 113), де суб'єктом є фізична осудна особа з 14 річного віку.
- ▣ **Спеціальний суб'єкт** :
 - у злочині, передбаченому ст. 111 КК - це тільки громадянин України,
 - у злочині, передбаченому ст. 114 КК – тільки іноземний громадянин або особа без громадянства,
 - у злочинах, передбачених статтями 109 і 110 КК, – представник влади (кваліфікований склад злочину)

2. Окремі злочини проти основ національної безпеки

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Стаття 109. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення держави

Стаття 110. Посягання на територіальну цілісність і недоторканість України

Стаття 110-2. Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України

Стаття 111. Державна зрада

Стаття 112. Посягання на життя державного чи громадського діяча

Стаття 113. Диверсія

Стаття 114. Шпигунство

Стаття 114-1. Перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань

Ст.109 ККУ. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади

Безпосередній об'єкт – є встановлений порядок утворення і діяльності вищих органів державної влади, порушення якого створює загрозу національній безпеці у сфері державної безпеки й у політичній сфері.

Додатковий факультативний безпосередній об'єкт – установлений порядок виконання представником влади своїх службових повноважень.

Конституційний лад - це встановлені Конституцією України основні засади життєдіяльності суспільства, держави и людини в Україні. Його складовими є:

- суверенітет держави (верховенство і самостійність державної влади усередині країни та її незалежність у міжнародних відносинах);
- форма правління (спосіб організації Державної влади, за яким єдиним органом законодавчої влади в Україні є Верховна Рада України, главою держави - Президент України, вищим органом виконавчої влади - Кабінет Міністрів України і т. ін.);
- державний устрій (унітарний з відповідним поділом владних повноважень між вищими і центральними та місцевими органами державної влади) та цілісність території;
- державний режим (демократичний, що зокрема передбачає можливість здійснення народного волевиявлення через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії, гарантії місцевого самоврядування, захист державою прав і свобод людини і громадянина, ґрунтування суспільного життя на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності).

Державна влада

- це система сформованих у порядку, передбаченому Конституцією та законами України, органів, які уособлюють собою владу глави держави, законодавчу, виконавчу і судову владу - Президент України, парламент, вищі, центральні та місцеві органи виконавчої влади, вищі та місцеві органи судової влади, а також органи місцевого самоврядування і контрольно-наглядові та деякі інші органи, які, користуючись певною незалежністю, *de jure* не належать до трьох головних гілок влади (наприклад прокуратура України, Національний банк України, Рахункова палата України, Вища рада юстиції України тощо).

Об'єктивна сторона:

- 1) дії, вчинені з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади;
- 2) змова про вчинення таких дій (ч.1 ст.109 ККУ);
- 3) публічні заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади;
- 4) розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій (ч.2 ст.109 ККУ).

1. дії, вчинені з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади -

можна віднести створення з вказаного метою не передбачених законодавством воєнізованих або збройних формувань чи груп, захоплення й утримання будівель чи споруд, що забезпечують діяльність органів державної влади (скажімо, будівель, де розташовані ВР, Адміністрація Президента України, КМ), організація великомасштабних масових заворушень (у цих випадках дії винних мають кваліфікуватися за сукупністю злочинів, передбачених ч. 1 ст. 109 і ст. ст. 260, 341 або 294), а так само фактичне створення незаконних вищих органів державної влади тощо.

Змова

у ст. 109 передбачає угоду, досягнуту між двома чи більше особами, про вчинення спільних дій з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, яка містить певні істотні умови, що стосуються способу вказаних дій, сил і засобів тощо.

Змова є закінченою з моменту досягнення угоди з зазначених істотних умов.

Публічні заклики

передбачають хоча б одне відкрите звернення до невизначеного, але значного кола осіб, в якому висловлюються ідеї, погляди чи вимоги, спрямовані на те, щоб шляхом поширення їх серед населення чи його окремих категорій (представників влади, військовослужбовців тощо) схилити певну кількість осіб до певних дій. Якщо такі заклики звернені до конкретної особи, вони кваліфікуються як підбурювання до вчинення дій, метою яких є насильницька зміна чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади.

Розповсюдження матеріалів - це дії, метою яких є доведення змісту відповідних матеріалів до відома багатьох людей (невизначеної їх кількості або певного кола).

спосіб публічних закликів та розповсюдження матеріалів (на мітингу, зібранні, шляхом підкидання листівок до поштових скриньок, розклеювання їх на дошках для оголошень, розсилання листів певним групам адресатів.

Публічні заклики і розповсюдження матеріалів з використанням засобів масової інформації тягнуть відповідальність за ч. 3 ст. 109 ККУ.

Матеріали - письмові чи зафіксовані на іншому носіїві інформації (дискеті, аудіо- чи відеокasetі) звернення, листівки, плакати, газети, журнали тощо - тут виступають **засобами** вчинення злочину. Адже вони є речами, які знаходяться у динамічному (а не в статичному, на відміну від предмета злочину) стані і за допомогою них суб'єкт впливає на об'єкт цього злочину.

Суб'єкт злочину

- Загальний, тобто 16 років. Ч.3 передбачає спеціальний суб'єкт – представник влади.

спеціальна мета:
насильницька зміна;
чи повалення
конституційного ладу
або захоплення
державної влади.

Суб'єктивна сторона

характеризується виною у вигляді прямого умислу.

Кваліфікуючими ознаками є вчинення діяння:

- 1. особою, яка є представником влади;
- 2. повторно
- 3. організованою групою
- 4. з використанням засобів масової інформації.

Ст. 110 ККУ. Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України

Основним безпосереднім об'єктом злочину є національна безпека у політичній сфері держави, яка полягає у відсутності загрози порушення встановлених Конституцією, законами України і міжнародними правовими актами територіальної цілісності України та порядку визначення її території у частині забезпечення суверенітету території, захисту територіальної цілісності і недоторканості України.

Державний кордон України-

є лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України - суші, вод, надр, повітряного простору” (ст.1 Закону України “Про державний кордон України”).

Державний кордон України визначається Конституцією, та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України.

Об'єктивна сторона злочину може виражатися у таких, формах:

- 1) дії, вчинені з метою зміни меж території або з метою зміни державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України;
- 2) публічні заклики до вчинення дій, метою яких є зміна меж території (державного кордону) України;
- 3) розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення дій, метою яких є зміна меж території (державного кордону) України.

Суб'єкт злочину

- Суб'єктом злочину може бути громадянин України, громадянин іншої держави або особа без громадянства, якій до вчинення злочину виповнилося 16 років.

**спеціальна мета:
змінити межі
України.**

Суб'єктивна сторона

характеризується виною у вигляді прямого умислу.

Кваліфікуючими ознаками є вчинення діяння:

- 1. особою, яка є представником влади;
- 2. повторно
- 3. за попередньою змовою групою осіб
- 4. поєднання відповідних дій з розпалюванням національної чи релігійної ворожнечі.

Особливо кваліфікуючі ознаки:

Настання наслідків у вигляді:

- Загибель людей
- Інше тяжкі наслідки.

Розпалювання національної або релігійної ворожнечі

- це явно виражене (усно, письмово, за допомогою технічних засобів) **неприятне (вороже) ставлення до тієї або іншої нації, до тієї або іншої релігії** з метою викликати серед людей національну або релігійну ворожнечу, викликати в багатьох осіб почуття ворожості до способу життя, побуту, культури, звичаїв тієї або іншої національності або до представників тієї або іншої релігії.

СТАТТЯ 111. ДЕРЖАВНА ЗРАДА

- ▣ Основний безпосередній об'єкт:
- ▣ суверенітет , територіальна цілісність та недоторканність, обороноздатність, державна, економічна чи інформаційна безпека України

Суверенітет держави

означає верховенство державної влади, її **самостійність усередині країни та незалежність у міжнародних відносинах**, яка може бути обмежена лише необхідністю виконувати договори і зобов'язання в галузі міжнародних відносин.

Територіальна цілісність держави передбачає, що всі складові території держави (адміністративно-територіальні одиниці) перебувають в нерозривному взаємозв'язку, характеризуються єдністю і не мають власного суверенітету.

Територіальна недоторканість

-це захищеність території країни в існуючих кордонах від будь-яких посягань, що можуть стосуватися незаконної зміни території України, визначеної рішеннями Верховної Ради України і міжнародними договорами України.

Обороздатність означає стан готовності держави до захисту від зовнішньої збройної агресії або збройного конфлікту.

Державна безпека

- це стан захищеності державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності України, її економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу, державної таємниці, правопорядку, державного кордону, життєво важливої інфраструктури та населення - від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, від терористичних та інших особливо небезпечних посягань з боку злочинних організацій, груп чи осіб.

Економічна безпека передбачає захищеність інтересів України у сфері економіки.

- **Інформаційна безпека** – це захищеність інтересів України у сфері **комунікацій, інформаційних систем та технологій, інформаційної власності** (взагалі та щодо інформації, яка становить державну таємницю)

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

- перехід на бік ворога в умовах воєнного стану або в період збройного конфлікту,
- шпигунство,
- надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України

Перехід на бік ворога

Полягає у тому, що громадянин України надає безпосередньо **допомогу іншій державі**, з якою Україна на той час перебуває у стані війни або збройного конфлікту.

Специфікою цієї форми державної зради є те, що вона може бути вчинена лише **в умовах воєнного стану або у мирний час, але в період збройного конфлікту**.

Перехід на бік ворога передбачає наявність певної **обстановки**

Воєнний стан - особливий стан, порядок управління, що запроваджується на всій території держави чи в окремих її місцевостях у разі оголошення війни, збройної агресії або загрози воєнного нападу.

Збройний конфлікт відбувається поза межами воєнного стану – у разі фактичного початку воєнних дій, але ще до оголошення воєнного стану, або взагалі у мирний час. Він може бути як міжнародним, так і внутрішнім.

ІНШІ ФОРМИ ДЕРЖАВНОЇ ЗРАДИ:

▣ **Шпигунство** – передача, збирання з метою передачі іноземній державі, іноземній організації, їх представникам відомостей, що становлять державну таємницю

Надання іноземній державі, іноземній організації, їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України (вербування агентури, підбір явочних квартир, сприяння у придбанні необхідних документів тощо)

Суб'єкт	Суб'єктивна сторона
Спеціальний, громадянин України, якому на момент вчинення злочину виповнилось 16 років	Прямий умисел

Спеціальний вид звільнення від кримінальної відповідальності

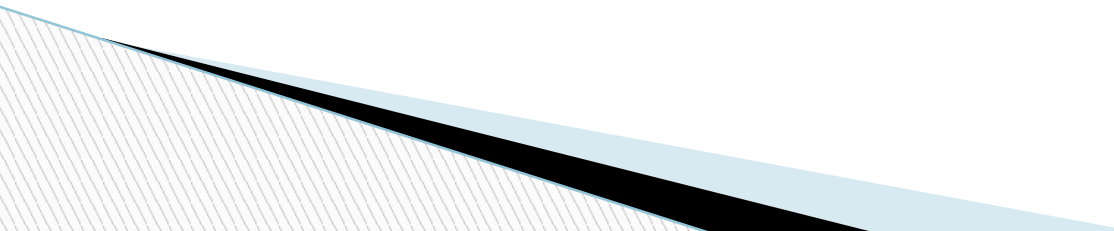
при наявності трьох умов у їх сукупності:

- 1) суб'єктом звільнення є лише такий громадянин України, який **вступив у зв'язок** з іноземною державою, іноземною організацією або їх представниками й отримав їх злочинне завдання;
- 2) цей громадянин **не вчинив жодних дій** на виконання злочинного завдання іноземної держави, іноземної організації або їх представників;
- 3) він **добровільно заявив органам влади** України про свій зв'язок з іноземною державою, іноземною організацією або їх представниками та про отримане завдання.

Стаття 113. Диверсія

- ▣ **Основний безпосередній об'єкт диверсії** - є безпека держави в економічній, екологічній, воєнній або будь-якій іншій сфері відповідно до спрямованості конкретного акту диверсії.
- ▣ **Обов'язковий додатковий об'єкт**, який має різний зміст у різних формах цього злочину: це життя і здоров'я особи або ж маси людей, власність, навколишнє середовище.

Предметом диверсії можуть бути:

- 1) будівлі, споруди та інші об'єкти, які мають важливе народногосподарське чи оборонне значення;
 - 2) земельні угіддя, водойми, ліси тощо;
 - 3) стада і колекції тварин, риба, що водиться у ставках та інших водоймищах, пасіки тощо;
 - 4) посіви сільськогосподарських чи інших культур, лісові масиви тощо.
-

Об'єктивна сторона

- Вчинення **вибухів, підпалів, інших дій** спрямованих на:
 - 1) **масове знищення людей**, заподіяння тілесних ушкоджень чи іншої шкоди їх здоров'ю;
 - 2) **зруйнування або пошкодження об'єктів**, які мають важливе народногосподарське чи оборонне значення;
 - 3) **радіоактивне забруднення**;
 - 4) **масове отруєння**;
 - 5) **поширення епідемій**;
 - 6) **поширення епізоотій**;
 - 7) **поширення епіфітотій**.

Диверсія

- ▣ **Масове знищення людей** - це позбавлення життя багатьох людей.
- ▣ **Епідемія** – полягає у тому, що на значній території за відносно короткий проміжок часу, відбувається процес масового поширення заразних захворювань людей (чуми, холери, віспи, тифу, дифтерії, туберкульозу).
- ▣ **Епіфітотія** - полягає у значному поширенні грибкових, вірусних чи бактеріологічних захворювань сільськогосподарських рослинних культур, лісових насаджень, водних та інших рослин.

Диверсія

- ▣ **Епізоотія** – полягає у тому, що на значній території за відносно короткий проміжок часу відбувається процес масового поширення заразних (інфекційних) захворювань сільськогосподарських, домашніх, зоопаркових, лабораторних, диких, хутрових звірів, домашньої і дикої птиці, бджіл, риби, жаб, молюсків, раків, шовкопрядів, інших представників фауни, а також ембріонів, інкубаційних яєць, заплідненої ікри тощо.
- ▣ Це такі види захворювання як: сказ, чума, ящур, сап, туберкульоз, сибірка, бруцельоз тощо.

Диверсія

- Дії, спрямовані на поширення епідемії, епізоотії чи епіфітотії можуть полягати у розповсюдженні **будь-яким способом** на території України збудників чи переносників відповідних хвороб чи у спробі такого розповсюдження.
- Диверсія є закінченим злочином з моменту вчинення активних дій відповідної спрямованості, **незалежно від того, чи фактично настали ті або інші наслідки.**

Диверсія

▣ Суб'єктом диверсії є осудна особа, яка на момент скоєння злочину досягла 14 років.

▣ Суб'єктивна сторона злочину характеризується прямим умислом та спеціальною метою ослаблення держави.

Спеціальна
мета:
ослаблення
держави
(прагнення знизити економічний, науково-технічний, військовий потенціал держави).

Стаття 114. Шпигунство

- **Безпосереднім об'єктом** злочину є державна безпека України в політичній, економічній, військовій, науково-технологічній та в інформаційній сферах.
- **Предметом** шпигунства є відомості, що становлять державну таємницю, які матеріалізовані у відповідному документі чи виробі.

Державна таємниця

- - це вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки, охорони правопорядку;
- - розголошення цієї інформації **може завдати шкоди національній безпеці України;**
- зміст цієї інформації визначається за рішенням **державних експертів** з питань таємниць;
- інформація, визнана державною таємницею має бути включеною до Зводу відомостей, що становлять державну таємницю (ЗВДТ).

Види інформації, які належать до державної таємниці:

- 1) у сфері оборони;
- 2) у сфері економіки, науки і техніки;
- 3) у сфері зовнішніх відносин;
- 4) у сфері державної безпеки та охорони правопорядку.

Не відноситься до державної таємниці інформація:

- про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту;
- про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні події, які сталися або можуть статися і загрожують безпеці громадян;
- про стан здоров'я населення, його життєвий рівень, включаючи харчування, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також про соціально-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення;
- про факти порушень прав і свобод людини і громадянина;
- про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб;
- інша інформація, яка відповідно до законів та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, не може бути засекречена.

З об'єктивної сторони шпигунство полягає у таких діях

- 1) передача іноземній державі, іноземній організації або їх представникам відомостей, що становлять державну таємницю;
- 2) збирання з метою передачі іноземній державі, іноземній організації або їх представникам відомостей, що становлять державну таємницю.

Передача відомостей) іноземній державі, іноземній організації, їх представникам

- - це їх **усне повідомлення** (безпосередньо, по радіо, по телефону);
- **вручення** певних документів, виробів чи інших матеріальних носіїв інформації (безпосередньо, через посередників, з використанням тайників тощо);
- їх **пересилання** (з використанням поштового, електронного зв'язку, за допомогою тварин тощо).

Збирання зазначених відомостей полягає в їх пошуку і добуванні різним способом:

- шляхом розпитування певних осіб;
- візуального спостереження та підслухування;
- зняття інформації з каналів зв'язку;
- проникнення до комп'ютерних систем;
- виготовлення копій документів;
- придбанні документів будь-яким способом (викрадення, купівля, обмін документів чи зразків зброї, боєприпасів, макетів секретного об'єкта тощо), - з наступним зосередженням їх в одному чи кількох місцях.

Суб'єкт

- тільки іноземець або особа без громадянства.
- Шпигунство, вчинене громадянином України, кваліфікується за ст. 111 КК.

Суб'єктивна сторона

- Шпигунство вчинюється з прямим умислом. При вчиненні злочину, передбаченого ч.1 ст.114, особа усвідомлює, що вона збирає з метою передачі або передає іноземній державі, іноземній організації або їх представникам за своєю або їх ініціативою відомості, що становлять державну таємницю, і бажає цього.

УМОВИ СПЕЦІАЛЬНОГО ВИДУ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У РАЗІ ВЧИНЕННЯ ШПИГУНСТВА (Ч. 2 СТ. 114 КК):

- особа має припинити шпигунську діяльність;
- добровільно повідомити органам державної влади про вчинене;
- внаслідок своєчасного повідомлення та вжитих заходів **має бути відвернено заподіяння шкоди інтересам України.**

СТ.114-1. ПЕРЕШКОДЖАННЯ ЗАКОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ

- ▣ **Об'єктом злочину** - є національна безпека України.
- ▣ **Додатковим об'єктом злочину** є – законна діяльність Збройних Сил України та інших військових формувань. Законною визнається така діяльність Збройних Сил України та інших військових формувань, яка не суперечить Конституції та чинному законодавству України.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про основи національної безпеки України» Збройні Сили України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України, є суб'єктами забезпечення національної безпеки України.

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

- це військове формування, на яке відповідно до Конституції України покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності.

ІНШІ ВІЙСЬКОВІ ФОРМУВАННЯ

- слід відносити: Службу безпеки України, Службу зовнішньої розвідки України, Управління державної охорони України, Державну прикордонну службу України, Національну гвардію України, оперативно-рятувальну службу цивільного захисту України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України.

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризують дії або бездіяльність, які полягають у перешкоджанні законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань України в особливий період.

Перешкоджанням законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань України слід розуміти умисне створення перешкод або встановлення будь-яких обмежень у законній діяльності військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань України при виконанні ними своїх службових обов'язків в особливий період.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про оборону України» та ст. 1 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» особливий період – період, що настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи з моменту введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій.

СУБ'ЄКТ

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

- фізична, осудна особа, якій до вчинення злочину вповнилося

- характеризується умислом. Ставлення до наслідків у вигляді загибелі людей або інших тяжких наслідків (ч. 2 ст. 114-1КК) характеризується умислом або необережністю.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ:

1. Скласти письмово аналіз складів злочинів:
 - Ст. 110-2 КК України;
 - Ст. 112 КК України.

КІНЕЦЬ ПРЕЗЕНТАЦІЇ
ДЯКУЮ ЗА УВАГУ